

Tečaj XX.

Svibanj 1896.

Broj 5.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlji, odbor hrv.-slav.

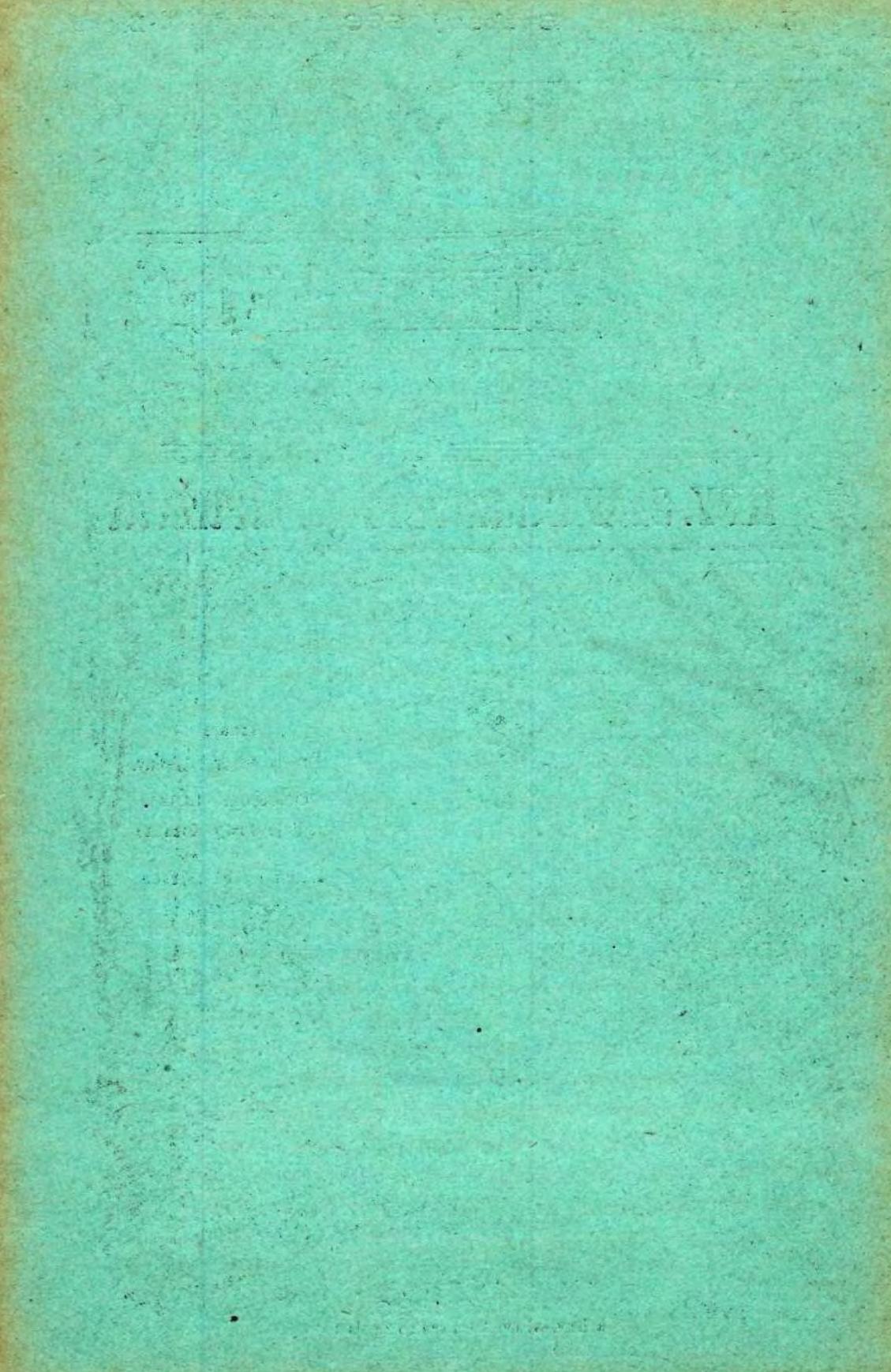
šumarskoga društva.

Uredjuje Josip Kozarac.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1896.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 5. U ZAGREBU, 1. svibnja 1896. God. XX.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Izpod Kleka.

Osvrt na šumarske, trgovačke, lovačke prilike i neprilike.

Godinu 1894/95. i 1895/6. neće ni drvotržci pa uslijed toga ni naše šumarstvo ubilježiti medju povoljne, jer je god. 1894/95. bio uslijed silnih mećava i neprestanog padanja sniega izvoz šumskih proizvoda nemoguć i pošto se u naših brdskih predjelih ponajpače računa na zimski izvoz, jer se tečajem zime imadu razne pilane obskrbiti sa potrebnimi trupci barem na vrieme od pol godine, a paropile dapače i na tri četvrtine godine. Osim toga se računa, da se tečajem zime najdeblji trupci na saonicah izvesti imadu, budući da je upravo gola nemogućnost jače trupee ljeti na kolima i slabima putevima (tako zvanima vlakama) do sagradjenih cesta izvesti.

Da pako bude dryotržcem bezposlena lanjska zima jošte teža, a onako dugotrajna jošte dulja, nudjale su se za bukovinu na Rieci takve ciene, kao još nikad prije, naime za 100 komada tavoleta uso Messina plaćalo se monte 11 for.; kod prodaje na škart 12 for.; na 100 komada testona 30—36 for. te se nije osobito gledalo, ako je roba već i prešla (stockig) bila.

U naših šumah i onako prevladava bukovina nad jelovinom i radi toga je osobito za manje domaće drvotržce trgovina sa bukovom robom izdašnija i mjerodavnija.

U neposrednoj blizini Ogulina raspili se na trima paropilama tvrdke Neuberger i sin, zatim na pilanah ležećih na potoku Dobri i njegovim pritocima do 90.000 m³ bukovine; dr-

varska tvornica u Vrbovskom, koja proizvadja tavolete gulenjem, troši godišnje takodjer barem 10.000 m³.

Uz takovu prodju, naravno, da ne pozajemo pitanja glede unovčivosti bukovine za tvorivo, pa ako još dodam, da se za izradbu trupaca za piljenje tavoleta ne traže možda bukve po izboru, i nadalje, da se prodana bukovina sbljaj racijonalno izradjuje, tada će mi sigurno mnogi šumar sa izvrstnom bukovinom, ali slabom prodjom zaviditi blizinu mora. S druge strane, koliko nam blizina mora koristi, toliko nam opet kotlinasti, krašoviti terrain muke zadaje, jer godimice guta silan novac za gradnju cesta, puteva i vlaka.

Državna šumska uprava sagradila je tečajem zadnjih 15 godina ovdje do 100 kilometra solidno gradjenih, po svih pravilih tehničke znanosti traciranih cesta, kojima pad nigdje ne prelazi 6%, a sav taj trošak izdan je, da se dotični šumski predjeli pristupnijima naprave. Usuprot uprava imovinskih šuma ne troši puno na cestogradnje; za oto se mora dotični kupac t. j. drvotrzac sám pobrinuti. Akoprem bi za sada sastavljeni obračun izkazivao probitak za imovnu obćinu prama državnoj šumskoj upravi, to ipak držimo, da su investicije uložene u gradnju cesta opravdane i koristonosne. Drvotrzac, građeći put, brini se za svoju momentanu potrebu, pa ako se takvi preko brda i dolina vodeći putevi neprestance popravljali ne budu, izgubiti će se za kratko vrieme bez traga, jer ih voda silnih proljetnih i jesenskih kiša raznese. Usuprot solidno građene ceste utvrde se u skoro, pa makar i privremeno izvan uporabe stajale, biti će ipak od koristi za budućnost, kada se drvosjeci u njihovu blizinu povratili budu.

Godina 1895/96. sa malenim sniegom i oštrom zimom bila je opet kao stvorena za izvoz šumskih proizvoda, ali evo ti inog jada, jelovina se po gotovo ili samo uz bezcienu* unovčiti može a i cene bukovine pale su na posve nizke grane: plaća se naime za 100 komada tavoleta uso Messina 8 for. a

* Za jelove piljenice plaća se monte 36—40 novč.

skart po 6 for. 50 nč.; uz takve ciene drvotržci raditi ne mogu pa se zato svi laćaju izradbe duga i ine ciepane robe.

Tavolete upotrebljuju se za pravljenje škrinja, u kojima naranče odpremaju; prodaju se dakle izključivo u Italiju, a glavna su im tržišta Messina, odakle im i ime, i Palermo. Slabi prirod na narančama biti će krov ovom silnom padanju ciena.

Tavoleta uso Genua, koje se rabe za pravljenje škrinja, u kojima se tjestena roba (makaruni i t. d.) odprema, traži se samo neznatna množina, te iste niesu kadre, da našoj trgovini za ovu godinu pomenuti manjak nadomjeste.

Zato je svako poremećenje prodje sa bukovinom tim osjetljivije, što u Italiji ne ima znatnijeg kapitala, pa je s toga našim tzgovcem težko držati dugo u zalihi bukovu robu, koja se i onako brzo kvari, tim više, što većini drvotržaca manjkaju shodna skladišta, gdje bi robu racionalnije sušili, te se uslijed toga moraju zodovoljiti primitivnim sušenjem na zraku.

Pošto su se sada svi dali na proizvodnju ciepane robe, to postoji opravdana bojazan, da će i njoj uslijed hiperprodukcije ciena pasti.

Nu u koliko smo glede unovčivosti tvorivog bukovog drva syladali donekle potežkoće kraškog terraina, to nam ogrievno drvo još uviek zadaje radi svoje neunovčivosti najvećih briga. Akoprem se hvat drva u Zagrebu plaća sa 14—16 for., na Rieci pak sa 15—18 for. a mi ovdje nekako u sredini izmedju Zagreba i Rieke stojimo, ipak se ne možemo sa našim ogrievnim drvom nikuda maknuti. Usljed terrainskih potežkoća troškovi su proizvodnje tako veliki, da se ogrievna drva samo u najbližoj blizini gradjenih cesta proizvadzati mogu, pa za to nije nikakovo čudo, da se u samom Ogulinu hvat drva sa 10 for. plaća unatoč tomu, da leži u neposrednoj blizini državnih i imovnih šuma.

U gorskom kotaru unovčuju se bukova drva u pobliže ležećih predjelih za paljenje ugljena, koji se na kolih neposredno do mora t. j. Bakra i Kraljevice dovaža; u udaljenijih šumah od mora neće drvotržci da zagrizu u ovu trgovinu i ugljen žen-

ljeznicom odpremaju, jer bi bila u tu svrhu potrebna znatnija investicija za pripremu skladišta i nabavu vreća, gdje i onako kod posla sa ugljenom treba vazda početkom svake godine pri- ličnu glavnici u promet staviti. Naravno, da se kod nas ugljen samo ljeti pali, jer kod naših sniegom obilujućih zima to inače moguće nije.

Lanjske godine koračili smo u pogledu unovčivanja znatno napred ; imovna obćina promjenila je svoj sa tvrdkom Neuberger i sin sklopljeni ugovor, nagodiv se za popričnu cienu po stablu ; prodaje u državnih šumah usliedile su pako prvi put prodajom drvila na panju. Naprama neracionalnoj pro- daji uz premjerbu, koje mane smo u ovom listu već u prijašnjih godinah opisali bili, jeste to veliki korak napred u umnom go- spodarstvu.

Naravna stvar, da uspjeh ove prve dražbe nije bio sjajan, ta i kod prvih dražbah na hrastovinu na panju nije se ni sa- njalo o današnjim uspjesima te prodaje.

Našim drvotržcem manjka bo bez iznimke izkustvo o ku- bičnom sadržaju stabala, ponajpače koliko postotaka od sve- ukupne drvne gromade otpada na tvorivo drvo. Taj se je po- totak do sada ustanovljivao premjerbom, pa za to si nitko nije glave razbijao, da pronadje taj postotak na stojećem stablu t. j. da ga proceni. To je bilo uzrok, da se je mnogi koji se je bolje razumio u opanke i plug, bavio sa šumom, akoprem je od šumskog posla malo znao. Usljed novog načina prodaje, biti će nuždno tima kupcima ili nešto učiti, ili se okaniti ku- povanja šume.

Za podlogu prodaje i procene na panju upotrebljene su bavarske skrižaljke, a ciena surovine ustanovljena je prema iz- kustvu polučenom na temelju izradbe prijašnjih godina. Pobi- lježenje i procena prodati se imajućih stabala nije u priebo- noj šumi tako lahka kako se čini, jer nakon obilježbe treba kupcu kupljena stabla doznačiti i predati, a nakon toga i izra- djene proizvode obilježiti, jer se bez toga obilježenja ne može, radi patvorenih čekića, nijedan proizvod iz šume propustiti. Iz

toga uzroka nuždno je i po dva- triputa k jednomu te istomu panju doći, a to uz naše ogromne upravne kotare i drvosjeke upravo nije moguće.

U svrhu da se bavarske skrižaljke uzmognu zamieniti sa lokalnimi, obavljale su prošle godine sve šumarije u području šumskog ravnateljstva u Zagrebu premjerbu oborenih stabala za sastavak kubičnih skrižaljka. Za naše kraške odnošaje pokazalo se je da su obični brojevi bavarskih skrižaljka previšoki, jer naravno u pribornoj šumi neće izrasti stablo tako valjkasto kao u gustom sklopu čiste sječe.

Kod naših premjerbah pronašlo se, da od premjerjenih bukovih stabala iste visine i prsnog promjera dosije ili nadmašuje kubični sadržaj izkazan u bavarskih skrižaljkah samo 28%, od jelovih pako samo 12%; poprično pako stajati će bukovina sa 10% jelovina pako sa 20% niže prama bavarskim skrižaljkam.

Ovu bitnu razliku prouzročilo je i to, što prama našim faktičnim odnošajem odpada iz računa surovine kod bukovine 60—80 cm., kod jelovine pako 70—100 cm. visoki panj; Bavarci su pako kod sastavljenja njihovih skrižaljka uzimali visinu panja sa 15—44 cm., iz našeg računa dakle prama njihovom odpada najvaljkastiji dio debla.

Da je razlika medju jelovinom tako krupna polazi i od toga, da su naše jeli skoro bez iznimke španjane t. j. po štećincih u prijašnjih godinah zasjećene, da izvadiv dio debla (špan) na ovom ustanove je li stablo kalavo ili ne; tim oštećenjem, koje se ponajviše u prsnoj visini dogadjalo, postala su ovdje stabla trbušasta i pošto će buduće prodaje opet obuhvatati takova španjana stabla, barem dok se stara zaliha ne unovči, to bi bila redukcija promjera radi tih trbušastih stabala nedopustiva.

Pošto ovdješnji narod sada dovoljno zaslužbe ima kod šumske radnje i izvoza, ne stalo je i šumske kradje, kojom su se negda ciela sela bavila i od toga živila.

Na 17. siečnja o. g. osudjen je kr. lugar Josip Polić po kr sudbenomu stolu u Ogulinu radi prestupka prekoračenja nuždne samoobrane na kazan zatvora od tri mjeseca; ranio je naime štetočinca, koji se je protivio zapljeni ukradenog trupca i iztrgnuv lievču sa istom na lugara navalio. Buduć je bila noć, mislio je lugar, da štetočinac ima u rukama sjekiru i braćeći se, rani protivnika u nogu tako, da je isti uslijed krvarenja umro. Nadajmo se, da utok Polićev proti gore spomenutoj osudi neće bez uspjeha ostati.

Naše na krute zime aklimatizirane srne prezimile su lanjsku težku zimu bez osobite štete, a ovogodišnja blaga zima po gotovo im neće nahudititi. Nu u našem kraškom terrainu ne može ni govoriti biti o redovitih lovovih, te sada, gdje nam novi lovni zakon brani koštute strieljati, počima se kod nas po malo gubiti volja za lovom na srne.

Bilo bi radi mjestnih odnošaja shodno, kada bi se lovni zakon za županiju modruško-riečku i ličko-krbavsku u gdjekojem pogledu promienio. Zadnjih šest mjeseci ubijeno je u županiji modruško-riečkoj sedam medjeda, što je svakako velik broj. Čini se, kao da nije još daleko vrieme, kada će toga zadnjeg orijaša ne stati iz naših šuma, a s njime će ne stati i one lovačke poezije, koju on podaje. Možda ne bi bilo s gorgrega, da malko više pošteditimo našeg medu.

Ogulin, koncem veljače 1896.

J. Z.

Zemljištne zajednice u Banovini, obzirom na šumsko-gospodarstvene prilike.

Pitanje kraško jur je pitanjem životnim, jer se u zadnje doba kod nas pustoši i goljeti nemilo razprostraniše, ter nam je ozbiljno uzradjivati zato proti umanjivanju težatnog tla, nestajanju šumah i mah preoptimajućim prirodnim nepogodam.

Da se uzmogne tim štetnim neprilikam uspiešno na put stati, valja im ponajprije iztražiti uzrok, jer samo tada ćemo provedbom umnih načela i uztrajnim radom moći im snažan uztuk nasuprot staviti.

Da se je prije u nas na hiljade jutara šumišta sa nehaja pozyanika a i s neukosti, zlobe i potriebe žiteljstva u pojedinih vlastnika u čbunje, šikarje i pašnjake pretvaralo, a zatim su sljedice u krš i pustoš imamo žalivože tomu na pretek dokaza, kako nam to već mnoge razprave u «Šumarskom listu» potvrđuju.

Buduć su šume od velike važnosti po narodno-gospodarstvene odnošaje, i od znamenitog higieničkog i klimatičkog upliva, zato je u nas ozbiljan čas kucnuo i skrajne vrieme nadšlo, da se proti širenju pustoši i goljeti odlučne mjere i shodne odredbe poprime i sprovedu, a to će sada time laglje biti, jer je preustrojstvo šumarske struke kod nas nedavno sprovedemo i time prvi uvjeti nuždnому djelovanju u tom pravcu stvoreni.

Imamo sada i zakon o uredjenju bujica, a na temelju istog s jedne strane uz ograničenje neopravdane i prekomjerne sječe i neumjestnog izrabljivanja šuma u obće, a s druge strane umnim šumarenjem, naročito pravodobnim pomladjivanjem tekućih sjećina kao i jur sasječenog i poharanog šumišta, poći ćemo uspiešno suprot nepogodam, koje nam naše narodno gospodarstvo i šumarstvo ugrožavaju.

Da se širenju pustoši i goljeti u mnogom na put stane, valja nam medju inim naročito pašarenje urediti, a gdje to okolnosti zahtjevaju, valja pašu sasma i zabraniti, jer bi zabranom paše goljeti i stienje malo po malo čbunjem i grmljem obrasio, a kašnje bi se tu i vriednije vrsti drveća uzgajati mogle.

Uz neumjestnu, višeput nepotrebnu i nekoristnu pašu, a naročito na obć. pašnjacih, veliki su zatornici šumišta i sami pastiri, koji iz objesti, zloradosti, neukosti, osvete i inih duševnih mana znatne štete šumogojstvu nanieti znaju.

Proti neumjestnoj paši i zlodjelom pastira izdane su mnoge odredbe, ali iste ne dieljuju izdašno na boljak za sada našim šumsko-gospodarstvenim prilikam, budući se proti krivcima nije postupalo uvek odlučno i bezobzirno, što je neobhodno potrebno, jer samo onda, bio krivac bogat ili siromak, bio on ovaj ili onaj, ako se svaki zasluženoj kazni privede, tada tek slične odredbe i propisi blagotvorno uplivati mogu.

Stelarenje, t. j. uporaba stelje, zatim crnice i šum. tla, imala bi se stegnuti, odnosno u zabranu staviti, i to prema uvidjavnosti na to pozvanih, a lugarsko osoblje uz bolji stručni odgoj valjalo bi staviti pod ruku na to pozvanih.

A i dosadanje štaparenje — proizvodnja palica u trgovačke svrhe — diearlovalo je takodjer tu i tamo na uštrb naših šumišta, budući su takova poduzeća više štetna, no koristna sa stanovišta u obće narodno, a napose šumsko-gospodarstvenog, jer su mnoge obć. šikare na taj način opustošene, a da se narod ipak povodom tim okoristio nije, jer nije u pravilu ni toliko tom prigodom radnik — suvlastnik šikarah — zaslužiti mogao, koliko obična nadnica iznaša, a uz to je puk lišen i ono malo obrasta svog zajedničkog zemljišta, što mu je preostalo od neuredne paše i neuredjenog uživanja zajedničkog zemljišta, ne računajući, da se je tako još i poduzetnik tražene surovine, štapova, upravo mukte dostao na štetu i porugu sami suvlastnika takovih zemljišta.

Uzme li se još u obzir, da je u mnogih takovih predjelih zavladala jur oskudica na gorivu drvu, tada štaparenju u obće mjesta tu nije.

Isto to zlo stiglo je i privatne vlastnike, koji su išli za časimičnom korišću.

Da u takovima, naročito brdskima i gorskima predjelima, naslaga tla postaje sve neznatnijom, usled nerazboritog gospodarenja, i da se tim širi polje pustoši, dosta je jasno, jer nam to dokazuju u mjesto ubavih zelenih gora i brežuljaka pomaljajuće se stjenje i hridi, pojavljajuće se poplave, opuzine zemljišta i slične ine nepogode.

Kod nas u pogorju je obljudljena koza, pa imamo žaliboze danas takovih obć. pašnika, koji bijahu prije liepo obrašteni i podavahu uz pašu i drva za gorivo, a danas tu nije ni paše, jer koze stvorise tu pustoš i okolicu nakazom, te ju sada i same odnemaruju.

Da takovi predjeli i u ratarskom pogledu stradaju i nazadaju ne treba tek dokazivati.

Mnogo se već razpravljalo ob uzrocih nepovoljne gospodarske produkcije, koji se pripisuju škodljivim promjenam klimatičkih odnošaja, a poremećenje tih odnošaja priznaje se, da je uzsliedilo opustošenjem šuma, ter se pače donjekle i tvrdi, da se šume harače, a za pomladak istih, da se dovoljno ne skrbti.

Da se prigovor haračenja ne može protegnuti i na imovinske šume, može se svatko osvijedočiti, ako prisposobi sadanje stanje imovinskih šuma sa onim, kakovo je bilo nakon dovršene razdiobe izmedju države i obćine.

Budimo pravedni i neosudujmo na priečac, jer klimatičke promjene ne osječaju se svagdje odmah, akoprem je pustošenje šuma krivo neplodnosti zemljišta stanovitih predjela, pače što i više, razlogom i nepovoljnih zdravstvenih prilika.

Iz gornjega sledi, da valja čvrsto držati na načelu, da su šume neka vrst obćega dobra i kao takove regulator klime; održi li se to načelo, onda će prigovor o pustošenju šuma sam po sebi odpasti.

Uumnožavanjem pučanstva i napredovanjem obrta raste i potreba na drvu; nu toga se ne bojmo, pače radujmo se tomu, ali izrabljujmo šume umno i koristno po nas, a ne s časovite probiti i u korist pojedinaca.

Proti tomu načelu radilo se na pr. u predjelu «Petrova gora», gdje je krivnjom i seljaka i bezdušnih trgovaca uništen upravo zadnji hrast.

Uništavanju šuma bijaše prije razlogom takodjer i nenučenost, ter pretvaranje šumskog tla u drugu vrst težatbe buduć šumâ bijaše u obilju, a bez uporabe i ciene.

Tako izsječene i izkrčene površine, nisu se dalje više racionalno gojile, već neumjerenom i nerazboritom pašom pretvoriše se mjestimice u pravu pustoš.

Tako je postao i primorski kras sa svimi svojimi strahotami i osjetljivim posljedicama.

Haračenje šuma u krajiškom području uznastojalo se godine 1737. stegnuti i gospodarenje sa šumami u pravu koločinu svesti, dočim šumski red od god. 1787. već naredjuje, da valja promišljati ob tomu, kako da se predusretne nestasici na drvu.

Pa ipak kraj sveg toga, i usuprot daljnih odredaba smjerajućih na sačuvanje šuma, u krajini šume ne prodjoše dobro, i to krivnjom vlasti upravne, kojoj šumska uprava podredjena bijaše, ter kojoj je nuždna samostalnost manjkala.

Kao daljni razlog nestajanju šuma smatrala se je u vojnoj krajini služnost, s kojom bijahu krajiške šume obterećene, te koja iza razvojačenja krajine, šume imovnih občinah još više tereti, budući za namirenje iste služnosti šuma je u polag manje, a s druge strane svagdanje potriebe su sve to veće.

Usuprot svemu tomu ipak se na polju šumsko-gospodarstvenom u obćenitomu pogledu u nas zadnje doba hvala odlučnosti i uztrajnosti na to pozvanih faktora počelo polako, ali sigurno napredovati. Prema naravi šume ne mogu se u tom pogledu preko noći čudesa stvarati, niti jednom počinjene pogriješke preko noći izravnati.

Akoprem se indi nastoji svimi na razpolaganje stojećimi silami šumsko-gospodarstvene prilike unapriediti, zato ipak imovna občina I. i II. banska, nije u stanju svojim dužnostim ni iz daleka udovoljavati, «koje je prama svojim pravoužitnikom dužna izvršivati».

Razlozi su tomu medju ostalimi i ovi:

Imalo bi se ustanoviti nerazmjerje nastalo segregacijom prama onoj svrsi, kojoj je institucija imovne občine namjenjena, zatim iz tog nerazmjerja nastajuća šteta, koja postoji i raste

odtud, što se ne mogu podmirivati tekuće pravoužitne potrebe sa šumskimi proizvodi.

Ovi su razlozi veoma znameniti po imovnu obćinu I. i II. bansku, ter slunjsku i ličku, pa ako se uvaže u podpunom svom značenju, pući će svakomu pred očima, daljni uzroci, s kojih su se najnovije goljeti počele ukazivati.

Od ne manjeg je zamašaja po šumsko-gospodarstvene pri-like i obstanak imovnih tih obćina i ta činjenica, što se sve-udilj mimoilazi i ne provadja ustanova §. 21. ces. i kr. na-redbe od 15. srpnja 1881.

U XIV. redovitoj skupštini hrv.-slav. šumar. družtva, iz-javio je g. predsjednik družtva, da mu je poznato, da se radi na tom, da se ustanovi predspomenutog §. 21. udovolji, ali usuprot jasne ustanove c. i kr. naredbe nije tomu paragrafu još udovoljeno.

Pa kako da se u takovih okolnostih u pasivnih imovnih obćinah šumsko gospodarstvo podigne na stupanj onaj, koji je po narodno blagostanje od prieke nužde?

Gospodarstveno stanje imovne obćine I. i II. banske razabratи ћemo približno iz sliedećeg:

Za imovnu obćinu I. bansku obračunata je godišnja potreba, i to na gradjevnom drvu	5244 m ³
na gorivom drvu	95874 »
dočim godišnji prihod je obračunat na gradj. drvu sa na gorivom drvu sa	4100 »
indi pokazuje se tu manjak na gradjevnom drvu od na gorivom drvu od	21009 »
74865 »	1144 »
dakle ukupno od	76009 »

Za imovnu obćinu II bansku pako obračunata je potreba godišnja na gradjevnom drvu od	5206 m ³
a na gorivom dryu od	65031 »
a godišnji prihod je obračunat na gradjev. drvu .	4923 »
na gorivom drvu	42508 »
indi pokazuje ne i tu manjak na gradjevnom drvu i na gorivom drvu od	283 »
ili ukupno dryne gromade	23523 »
	23806 »

Ovaj obračun vriedio je za prvi decenij zadnje gospodarstvene osnove, t. j. do g. 1894. za glavni šumski užitak, i brojke ovdje izpostavljene, dovoljno nam predočuju žalostnu sliku banovine sa stanovišta šumarstvenoga tako, da nije od potrebe, da promatramo i šumske použitke o kojih mimogred budi spomenuto, da se pravoužitna potreba na žirovini izrabljuje do najviše 20%, a na pašarini do najviše 40% svoje izmjere.

U banovini indi manjak na drvu je obćenit, a kako ga izravnati?

O podmirenju toga manjka iz državnih šuma ne ima ni govora pa koje čudo, da i državne šume uz imovinske stradaju.

Diobom šuma dobio je narod za polovicu manje na uživanje, nego li je prvo segregacije imao; usuprot pako postala je potreba uslijed diobe negdašnjih zadruga sve to veća.

Osim šuma državnih i imovnih u banovini drugih neima, do lih još nješta takozvanih privatnih grmova, ter občinskih šikara.

Šumske gojitbe od prije stradaše a stradaju donjekle i sada još naročito one, koje su u blizini sela, i to paradi upadaju domaćeg blaga u iste.

Goji se i radi se kod tih imovnih občinah, ali proizvodnja drva je prema naprvo iztaknutim potrebam i postojećemu manjku nedostatna, akoprem uz sve to, stanje imovnih občina nije lošije, no je bilo prigodom ustrojenja istih.

U takovim okolnostima valja razmišljati, kako da se ti odnošaji ipak pokrenu na bolje, jer kako iz prednavedenog sledi, ne imamo se nadati boljku, ako se sami ne pobrinemo.

Nerazborito uživanje zemljишnih dobara, napose zemljишnih zajednica bez reda i razmjerja, razlogom je takodjer tvorbi gojjeti i širenju pustoši.

Tlo i podnebje ravna priroda te doklegod čovjek prirodnim zakonom ne radi usuprot, dotle ni priroda nije njemu neprijateljica; čim pako uzradi protivno, to je otvorio širom vrata prirodnim nepogodam.

— Ako se u banovini bude počelo umno raditi, možemo se nadati tada boljoj budućnosti, a da k istoj u susret podjemo, mnijem, da je u tom pravcu po banovinu od znamenitog za-mašaja „uredjenje obć. pašnjaka“.

Imovna obćina I. banska zaprema circa 25000 jutara, a II. banska circa 39000 jutara šumišta, indi ukupno obe imovne obćine zapremaju oko 64.000 jutara šumišta, dočim u području I. banskog okružja steru se obć. pašnjaci na prostoru od preko 42000 jutara, a u II. banskom okružju od preko 37.500 jutara, ili u oba okružja na prostoru od 79700 jutara.

Ti obć. pašnjaci nisu posvuda pašnjaci, već su mjestimice goljeti i pustoši, dočim opet mjestimice se veoma neuredno izrabljuju, jednom rečju, sa tom ogromnom površinom se umno ne gospodari, a na štetu samog naroda.

Za to je neopravdano, da se ta ogromna, prama šumištu imovnih obćina, površina, racionalno ne izrabljuje, te onako ne uredi, kako bi to, od što većeg uhara po obće dobro bilo.

Šume su u banovini sa obć. pašnjaci na mnogim mjestima u svezi, tvoreći ne razazdruživ savez; pa pošto su i mnogi pašnjaci sa šumom obrasli a još k tomu leže na absolutnom šumskom tlu, to nam je već sama narav dala putokaz, kako da se gore opisanoj nestaćici drva na najlakši način odmogne.

Ona ista pogrieška, koja je počinjena u šumi devastacijom, počinjena je i na tima pašnjacima, jer je nerazboritom uporabom tlo lišeno naslage crnice, koja je radi pomanjkanja žilja i korenja s jedne strane, a s druge strane radi pomanjkanja lišća, odnosno stelje, sve to mršavijom i tanjom postajala, dok ju napokon oborine niesu posve izprale i na posljedku u goljet pretvorile.

Za to je hora, spasiti što se može, i to time, da povisimo i razširimo u obće zemljишnu snagu, da zapričećimo krčenje i pustošenje narodnog zemljишta i ne lišimo ga prirodne sveze korjenja šumskog dravlja i grmlja.

Banovina broji do 280 selah sa po prilici 12000 temeljnih kuća a ima 72000 glava rogačoga blaga.

Za tu množinu blaga odgovara pašnjak od 50 do 100000 jutara površine, prema svojoj dobroti naime više ili manje.

Banovina, kako već rekosmo, posjeduje do 80000 jutara pašnjaka, ali kakovih? Na žalost veliki dio, jedva da zaslužuje to ime.

A da i sa livadarstvom nije bolje, dokazuje činjenica, da svakoga proljeća zavlada nestaćica na krmi.

Kada bi se ti obč. pašnjaci pošumljivali i u njeku vrst šumarenja zaveli, to isti uz šume imovnih obćina ne samo da bi mogli izdašno pašarinske potriebe namirivati, nego bi i manjak naročito na gorivu drvu donjekle izdašno pokrivali, dočim još se pokazujući uza sve to manjak na gorivnom drvu, morao bi se a i morati će se danas sutra, namirivati sa ugljenom ili inim kojim surogatom.

Krčenje naših pašnjaka, obzirom na položaj istih ne vodi k dobru, i za to bi se od toga što prvo odustati moralo, a ne isto još naredjivati, jer pašnjaci banovine su takove osobnosti, da će bez obrasta sa šum. drvljem i grmljem zlo proći.

Kulturno vieće kotara petrinjskoga je i pokušalo već njeki red k boljoj upravi s timi površinami zavesti, no žaliboze nije uspjelo, buduć pučanstvo zazire samo od svog probitka, jer ga ne uvidja i ne shvaća.

Ali danas već imamo i zakon od 25. travnja 1894. o uređenju zemljишnih zajednica, ter na temelju istog uplivanjem na to pozvanih faktora, moglo bi se u prilog obćeg dobra uređenje te znatne površine obč. pašnjaka provesti i na istih umno gospodarenje zavesti.

Valjano uredjenje i gospodarenje imalo bi se temeljiti na svestrano proučenom gospodarstvenom programu, a moglo bi se tu urediti i preko 20 zemljишnih zajednica znatnijeg obsega, ako se u obče ne bi dalo izvesti to uredjenje sa manjim brojem zemljишnih zajednica, što bi svakako bolje obćeoj svrsi odgovaralo. U prvom odsjeku zakona ob uredjenju zemljишnih zajednica, nalazimo ustanove ob ustrojenju zemljишnih zajednica, i izradjenju pravilnika; zatim ob ovlašteničtvu s vlastnostti,

razmjerju ovlašteničtva, postignuću ovlašteničtva izvan baštinstva, uredjenju samostalnog ovlašteničtva, o otdudjenju i obte-rećenju ovlašteničtva ; nadalje o zastupstvu, skupštinah, pravu glasu, glavaru, nadležnosti oblasti, diobi, prekupu i zamjeni ovlašteničtva, razpolaganju sa novčanimi glavnicama, ter proračunu i upravi u obće.

Drugi odsjek toga zakona razpravlja o nadzoru i riešavanju preporah, ter razgodbi i diobi, dočim treći odsjek naređuje postupak uredjenja zajednice, odnosno provedbu razgodbe i diobe.

Četvrti odsjek sadržaje prelazne ustanove, a peti konačne ustanove.

Na temelju ovoga zakona moglo bi se uživanje i gospodarenje obć. pašnjaka u banovini uharno po obće dobro urediti, ter prem §. 69. istog zakona dopušta mjesa molbam za razgodbu, odnosno diobu, to §. 70. jasno ustanavljuje, gdje se takove molbe s očite neosnovanosti odbiti imaju.

Banovina broji do 150000 žitelja na ukupnoj površini od više nego 470000 jutara, ter odbijemo li na šume imovnih občinah i državne 130.000 jutara i na pašnjake 80.000 jutara, to ostaje skoro po žitelju još 2 jutra zemljišta ili ukupno 260.000 jutara, a ta činjenica prema naprvo iztaknutim obstoјnostim u današnjih naših gospodarstvenih prilika dovoljno vojuje za valjano uredjenje zemljišnih zajednica obć. pašnjaka banovine.

Uredjeni ovi pašnjaci uzajamno sa umnim gospodarenjem imovnih občina, kadri će biti obće narodno blagostanje znatno povisiti, ako i ne odmah to s vremenom ipak, ako bude odlučnog rada i uztrajnosti.

V. Benak.

Da li je opravdano, da se šumske štete prosudjuju u odsutnosti prijavitelja?

Neznam, kako je svagdje, ali znadem, da se kod njekih oblastih presudjuju šumske štete, a da se k razpravi ne pozivlje prijavitelj.

Moje je mnjenje, da ovakav postupak nije uvek probitačan, i to s toga, jer izmedju prijave i dana razprave leži obično znatan razmak vremena, za kojega se neke okolnosti promiene, nekoje opet tako završe, da više otežčaju, nego li olaksaju tok razprave, i to sve u prilog štetočincu.

Kad lugar zateče štetočinca na šteti, glavno mu je, da ga upozna, a to stoga, da znade proti kome mu je prijavu sastaviti.

Kad je to lugar saznao i lično ga upoznao, tada ga ubiježi u svoju službenu knjigu i to pod oznakom tekućeg broja.

Svojevremeno sastavi lugar propisanu prijavnici, te ju predloži šumariji.

Šumarija pako, primiv istu, izračuna odštetu, provede ju u zapisnik, tako zvani očeviđnik, te ju šalje razpravljačoj oblasti.

Sada se još sravni službena knjiga lugara sa očeviđnikom, po tom se k broju prijavnice u službenoj knjizi lugara pribiježi i broj očeviđnika i time je šumarija svoj posao sa prijavnicom dovršila.

Razpravljačoj je oblasti sada dužnost, da o prijavljenom predmetu razpravu zametne i osudu izreče.

Kad bi svi ljudi tako pošteni bili, te kod razprave samo istinu i ništa drugo, nego pravu istinu izkazali, tada bi ovaj proces bio brzo riešen; nu pošto tome nije tako, «već svaki voli sebi, nego tebi», to se s toga ne može, a ni ne smije presuda na lahknu ruku izreći; a to naglašujem radi toga, jer se ne smije uvek ni šumotetniku vjerovati, pa makar on i priznavao čin, jer se dogadja, da on uz sve svoje priznanje, ipak laže.

Ovaj fakat me je prinukao da ovu razpravicu zapodjenem.

Prije svega mi je spomenuti, da se malo koji štetočinac žaca plateža, već više kazne, i to kazne zatvora. (U nekima krajevima je baš obratno; tu vele naime, da su kaznu «odležali», te već tim izrazom označili, da im nije težko bilo kazan zatvora podnjeti. Ta razlika biti će da odvisi o višem i nižem stupnju morala u pojedinim krajevima, kao i o tome, da li je kvaročinac ukradjenu šumu prodao, dakle se okoristio, ili ju samo za svoju porabu dovezao. Ured.)

Mi dielimo štetočince u dvije hrpe; prvi jesu oni, koji štetu prave od nuždne potrebe, a drugi oni, koji šumski materijal kradu iz pohlepe za tudjim dobrom a u svoju korist.

Prvi ne idu štetu praviti u zloj namjeri, nego ih na to goni nužda, jer znamo, da se zimi bez vatre i krova ne može obstatiti; ako pako ne imamo sami kakva grma a ne imamo od koga ili zašto kupiti nuždni ogrev, tada se mora u šumu, čija bila da bila.

Nu i ovakovi, makar bez zle namjere počinjeni šumski kvarovi, ako učestaju, nanašaju šumovlastniku veliku štetu.

Ona druga vrst kvaročinaca polazi u šumu sa gotovim računom, jer je takav već unapred izračunao novčani iznos štete i svoju korist, koja je na svaki način nešto veća, nego odpadajuća šumska odšteta.

S toga možemo reći, da takav polazi u šumu ili na sreću, ili na juriš.

Na sreću velim zato, e da li će ga lugar uhvati, a na juriš s toga, jer mu nije stalo, da li će ga uhvatiti ili ne.

Dakle, kako vidimo jedan i drugi polazi u šumu sa dobro promišljenom nakanom, jer znade, da ukradeno drvo ne može poštenim načinom namiriti, iz toga pako sledi, da se on ne boji plateža, na koji će ga istom osuda osuditi.

Ali mnogo i mnogo puta sam slušao šumoštetnika, gdje se kaže. «da nije rešta, dalo bi se durati».

Kazna zatvorom je stoga za štetočinca liek, koji ga u velike odvraća od tog posla, a kad to postoji, tada se mora taj liek u podpunoj svojoj čistoći uporabiti.

Često se dogadja, da štetočinac nastoji lugara ma kako da prevari, a lukavim štetočincem veoma je dobro došla za prevaru okolnost, što se lugari na razpravu ne pozivaju.

Tu on na lahek način izbjegne kazni zatvora, i to tako, da na mjesto sebe pošalje na razpravu ma kogakod drugog, koji čin prizna i odmah nastupi i pretrpi kazan zatvora.

Da je tome tako mislim, da ne trebam dokazivati, jer nije nikome na čelu napisano, kako se zove, a razpravljujući činovnik ne mora a i ne može da pozna svaku osobu.

Ali kad bi lugar bio prisutan kod razprave, te se sa svakim štetočincem suočio, te još svakog napose po zaslugu razpravljujućem činovniku opisao, tad mislim, da bi to bio snažan uztuk proti šumoštetnikom, jer bi se tada svaki mogao onako kazniti, kako je zaslužio.

Još je jedna dobra strana, radi koje bi morao lugar prisustvovati razpravi.

U početku sam naveo da lugar vodi službenu knjigu; ista ga kod razprave podsjećava na počinjeni kvar, jer ga je u njoj točno upisao.

Izreče li razpravljujući činovnik presudu proti štetočincu, tad si lugar odmah kod onog broja zabilježi, da je šteta presudjena; ne bude li prijavljeni presudjen bud sa kojeg razloga, tad je lugaru dužnost, da odmah prijavu izpravi ili da o tom obavjesti svoju nadležnu šumariju.

Nije li pako u ovom slučaju lugar na razpravi, tad razpravljujuća oblast vraća prijavu šumariji, stavlja prigovore ili pitanja i tako se riešenje predmeta zavlači na mjesecce i godine.

A u jednom i drugom slučaju lugaru je koncem godine poznato, koje su prijave presudjene, koje nisu, pak mu je s toga tada lahko odgovoriti na zatraženo pitanje «koje su prijave presudjene a koje nisu», a nek se znade, da i to mnogo znači.

Stankovečki.

O podcvietkivanju drveća.

Da se na njekojem drveću podcvietkivanje pojavljuje to jest: da nakon dozrievšeg ploda, isto stablo u istom ljetu po drugi put cvieta, nu od kojega cvieta plod riedko kada u našem predjelu dozrije, jer ga mraz nedozrela ofuri, o tom pojavu prirode biti će svakomu šumaru poznato.

U Zagrebu lanjske godine 1895. mjeseca rujna cvjetao je jedan divlji kesten po drugi put na šetalištu savske ceste i to na uglu kr. obrtne škole; o istom su i novine, kao o izvanrednom pojavi pisale, pošto je svima onud prolazećim ta cvatnja u oči udarala. Ovaj pojav na divljem kestenu nije baš običan, kao na kakovoj voćki jabuki, šljivi i može čitatelje zanimati tim više, pošto u tom dugačkom drvoredu samo na jednoj strani uz cestu ima preko stotinu divljih kestena od jedne te iste starosti, od kojih više ni jedan u podcvietkivanje upustio se nije, akoprem je položaj i temperatura svima jednaka.

Koji povod ponukalo je prirodu, da onaj na uglu stojeći kesten i drugi put cviećem okiti, imalo bi se temeljito iztražiti, da se prirodi u trag unidje, jer nisu svi slučaji podcvietkivanja drveća jednaki. U vrieme podcvietkivanja svraćao sam i ja pozornost na taj divlji kesten, te promatrajući vanjske okolnosti, došao sam do sliedećeg zaključka.

Godine 1891. kada je hrv.-slav. zemaljska izložba obdržavana, svraćao sam na isti kesten moju pozornost a zašto? jer je bio u velikoj opasnosti za obstanak. Kako znamo, trajala je izložba preko cijelog ljeta, iza ovog drvoreda, gdje danas stoji novi gimnazij, bilo je na onomu prostoru više krčma, ringelšpila i druge zabave, što je svjet rado pohadjao; kako tuj nije bilo skrbito za mokrača mjesta, to je svjetina, koja se tud zabavljala osobito na večer uz prvi i drugi na uglu stojeći kesten svoje nužde riešila, jer se mimo ta dva kestena, koja su na udarcu stajala, najviše prolazilo; sutra dan, tko je tud prolazio mogao je viditi jarugice od mokrače, koja je tlo oko kestena u blato razmočila. U vrieme izložbe dosta sam puta

tud prolazio, misleći, da će obim divljim kestenima odzvoniti, jer oštra čovječja mokrača, da će im nahudit. Već u početku kolovoza izložbene godine opazio sam, da na prvom kestenu lišće požutkiva i opadati počimlje, dočim mu je plod podpuno dozrio, što neobično bijaše vidjeti naprama ostalim kestenima, koji su se još u najljepšem zelenilu nalazili. Početkom listopadada već nije bilo na tima dvama kestenima, izim na jednoj grani krošnje još nešto na pol zelenog lišća. Jesen i zimsko doba nastala, kiša se češće pijavila te je zemljište oko kestena dobro ovlažila i mokraču snagu iz tla oduzela, te su se kesteni do proljeća opet oporavili i razlistali, ali malo ploda poneli; nu ni listali nisu pravim zelenilom kao ostali u aleji kesteni.

Lanske godine (1895.) kada se je kazalište i gimnazija gradila, stigla je stara sudska opet ovog u aleji na uglu prvog divljeg kestena. Radnici, koji su dovažanjem i izvažanjem materijala kod gradnja zabavljeni bili, osobito pako Istrijanci sa njihovimi dvokolicama, odmarali su se jutrom i o podne pod tim na uglu prvim kestenom kao najbližjem, koji je dosta hлада davao; pod istim konje su hranili, koji su pod kestenom mokraču i balegu ostavljeni, a to je trajalo cijelo ljeto doklegod su radnje trajale. Mokrača uplivala je veoma na stablo i pospješila zrijenje ploda, koji je 14 dana prije dozrio i opao, nego kod ostalih kestena u aleji. Medjutim mu je lišće požutilo kao u jesensko doba i opalo i tako je taj kesten ostao prvi bez lišća, dočim se na drugima još zelenilo. Za kratko vrieme, koncem rujna 1895. počeo je taj kesten po drugi put cvjetati, iz kojeg se cvjeta plod izvrgao koji je već bio kao orah velik, kad ga je zateklo hladno vrieme i mraz ga ofurio; hoće li mu to podcvjetkivanje u razvitku nahudit, to će se već ovog proljeća pokazati.

J. E.

Šumarska praksa.

(Odgovor pisca «Hrvatske Domovine» u br. 32. t. g.)

Nedvojbeno je, da je praksa u svakoj struci onaj važni dio učevnog razdobja, u kojemu mladi čovjek, stupiv u javni život nastoji, da na praktičnom polju što bolje i savršenije upotrebi ono teoretičko znanje, koje je u školi stekao. Za nas šumare vriedi to u povišenoj mjeri; jer mi možemo mirnom dušom reći, da kod nas ne vriedi niti teorija bez prakse, niti praksa bez teorije.

Izkustvo nas uči, da kadkada i najbolji teoretičar nije toliko okretan u praksi, a naprotiv će slabiji teoretičar u praksi nadkriliti svoje premce u teoriji.

Ovo mi je bilo nuždno iztaknuti prije, nego li podjem na pabirčenje članka pod gornjim naslovom, koji je izašao u prilogu «Hrvatske Domovine» broj 32. tekuće godine.

Tu neznani pisac najprije razvija svoje nazore na dugo i široko o osobama, koje su sposobne, bolje rekuć, kojima je prirodjeno, da budu šumari, te je na koncu došao do zaključka, da šumar može biti samo onaj, koji je sin šumara i koji je cielu svoju mladost sproveo u šumi u družtvu lugara i lovopazitelja.

Njemu je — šumarevu sinu kaže neznani pisac — bilo jasno, kako se mora šuma omedjašiti i izmjeriti, za što su putevi, kako se prave i t. d. !!

Ovimi razlozi htjeo je neznani g. pisac dokazati opravdanost svojih nazora, te ih je i prispodobio sa hrvatskim odnošajima, koji da nisu takovi, kakovi su u državama, gdje je šumarstvo na najvišem stepenu razvoja, nadodavši i nabacivši se osvadom na savkoliki mlađi hrvatski šumarski podmladak, jer da su to sinovi činovnika, časnika, obrtnika i t. d., koji da ne imaju niti volje niti ljubavi za šumarsku struku i koji nisu niti izdaleka dorasli, da se mogu uzporediti sa sinovi šumarâ!

Gospodin pisac ili ne ima jasnoga pojma o našim šumarskim prilikama, ili ako ga ima, onda hotimično izvrće činjenice,

pak čujući ovdje ondje nešto pripovjedati o šumarstvu od kakvoga «Bestelltera», napravio je od muhe slona. i pri tom odmah izrazio svoje nezadovoljstvo nad sveukupnim šumarskim osobljem počam od predstojnika šumarstva pa sve do kot. šumara.

Neupuštajući se u obranu ostalih, ja ēu samo stati na branik kotarskih šumara i njima povjerene uprave.

Prema onomu, kako g. pisac iztiče, morali bi sinovi nasliediti svoga otca po zvanju i ne pitajuć, jesu li i imaju li sve one preduvjete, koje zvanje otčeve zahtjeva.

Kamo i kuda bi to vodilo mislim, da je svakom misaonom čovjeku shvatljivo.

Dopuštam, da ima u Njemačkoj i Českoj šumarskih obitelji, koje su se u dve tri generacije proslavile; dopuštam, da će onaj, koji je s nekim predmetom ili radnjom već poznat, istu brže shvatiti, — nu to je svagdje a ne samo u šumarstvu — ali za to se meni mora dopustiti, da imade šumarskih strukovnjaka svjetkoga glasa, kojima ni otcevi, ni djedovi niesu šumari bili, i ja ne ēu faliti, ako uztvrdim, da takovih ima više, nego li onih, koji su potekli iz šumarskih obitelji.

Dan danas vidimo medju hrvatskim šumari sinova iz svih stališa, koji su se svome zvanju posvetili lih iz ljubavi naprava zelenoj struci, pa premda im je otac odvjetnik, obrtnik, činovnik, častnik i t. d., vrše svoje službene dužnosti onom istom — ako ne i većom — ljubavlju, kao i šumarev sin. Priznajem, da ima iznimaka u svakom stališu, ali pitam ja, je li opravданo, da se pogrieške pojedinaca protegnu na cieokupni dotočni stalež?

Što nam dakle predbacuje nepoznati g. pisac, da ne znamo i ne razumijemo? Predbacuje nam, da ne znamo ni razsada-nika uređiti i da se to prepusta neukom luharu; da nam kulture ne valjaju, paće stoje silu novaca, a bez ikakovog uspjeha.

To je svakako bilo lakše kazati, nego li dokazati! Da bar donekle oprovrgnem neosnovanu tu tvrdnju, ja ēu ovdje pokusati, da iz izvještaja upravnog odbora županije varaždinske za

prošlo pet-godište iznesem njekoliko podataka o šumarstvu, a imenito o izvedenih kulturnih radnja te prodaje šuma u mojoj šumsko-upravnom kotaru, iz česa će se ne znani gospodin moći osvjedočiti, da nije sve onako kako si on prestavlja.

Prije svega iznjeti ću u priležećoj skrižaljci, sve ogojne radnje, koje su se izvele od g. 1891. do 1895., zasadjenu površinu, broj sadjenica i kulturne troškove.

Evo mu dakle pregleda:

Tekući broj	Ogojne radnje izvedene u području šumsko-upravnog kotara	Površina		Potrošeno je				Ogojni troškovi u		
		novih gojiteba	šumskih biljevišta	šumskog sjemena		sadjenica		for.	n.č.	
		jut.	□°	jut.	□°	listače	četinjače	listače	četinjače	
1	Krapina—Pregrada.	41	1500	—	400	{ 10 Vag. 9 klgr.	34½ klgr.	—	272.200	386 11
2	Varaždin—Ivanec . . .	23	—	—	270	{ 5 Vag. 2 klgr.	4 klgr.	4.000	84.000	— —
3	Novimarof	22	—	—	—	120 Vag.	—	15.000	40.000	30 -
4	Zlatar—Klanjec	10	1110	—	1200	—	10 klgr.	—	105.000	16 —
5	Ludbreg	120	1200	—	1200	{ 148 Vag. 172 klgr.	4 klgr.	195.300	141.000	107 30
Ukupno*		218	610	1	1470	{ 283 Vag. 183 klgr.	52½ klgr.	214.300	642.200	539 41

Ovo je najbolji dokaz, kako i koliko se je radilo prije uredjenja šumarske uprave, dok su nam manjkali zakoni i na-ređbe, a što će biti odsele od kad imamo šumarstvo uredjeno kao i u drugih naprednijih državah, mislim, da je suvišno izticati.

Iz gornje skrižaljke možemo razabratiti, da se je u 4 godine umjetno pošumilo do 218 jutara površine većim dielom novih gojitebâ, a da troškovi iznašaju samo 539 for. 41 n.č. ; dakle na jedno jutro ne odpada niti podpuna 2·5 forinta, uz bezplatne radnike, koje zemlj. zajednice podavaju.

* Ovdje nisu uračunate ogojne radnje izvedene u županiji tečajem god. 1895. egno samo kotar Ludbreg jer odnosno izvješće još nije gotovo.

To je prvi dokaz, da tvrdnja neimenovanog pisca nije osnovana, a ako još i to dodam, da kulture izvrstno uspievaju, da su podignute neznatnimi troškovi, jer izdani novac je većinom izplaćen lih za šumsko sjemenje, od kojega ćemo dobiti još stotine hiljada biljaka. Ne baca se tu dakle u ludo novac, a bez ikakva uspjeha. Ako se po novinah ne javljuju naši mjesecni poslovi, iz toga ne sledi, da u toploj sobi chefovi prevréu akta, a da lugari sve vanjske poslove obavljaju; mi skromno radimo bez ikakovog hvalisanja. Sad istom dolazi ona krupna uvrieda, koju je ne znani pisac nabacio na nas, a glasi:

Po šumah se sječe uz svu učenost naših šumara, proti zdravu razboru; sječe se onako «od oka», po nekakvih gospodarstvenih osnova «od reda» — šume prodaju samo da šumari više putnine zasluže — procene ne znaju obavljati, te ih trgovci izsmjehivaju, jer obično za 30% više ili manje glasi kupovnina od procene — dok šumari onako svoje cene prave, kako trgovci hoće i kako njihove cene glase!!!

Ovima riečima udario nas je neznani pisac upravo šakom u obraz; nu tješimo se time, što se nije usudio on nama pružiti svoga obraza, odnosno iznjeti svoga imena.

Mi ćemo pako kušati i ovu osvadu obezkriepiti i to opisom postupka pri obavljanju procene, postupka, koga nismo izmislići mi hrvatski šumari, nego šumari, koji su možda sinovi šumara. Postupak kod prodaje stabala iz šuma ili sa pašnjaka urb. imovnih občinâ (sada zemljишnih zajednica) jest dakle sliedeći:

Prodaji namjenjeni dio šume, koji je dostigao svoju uporabnu dobu, prodaje se prije svega usled zaključka zemalj. zajednice stvorenog obično jednodušno, a odobrenog u prvom redu po upravnom odboru županije, ako je drvo iz redovitih godišnjih sjećina, a ako je predhvata tada uz predhodno odobrenje, visoke kr. zemalj. vlade.

Kad je uzsliedilo odobrenje, preduzima se strukovna prociena stabala po dotičnom šumaru, koji, čim ju zgotovi podastre ju županijskom upravnom odboru, koji u svrhu preizpitana šumareve prociene, izašalje kr. županijskog šumarskog nadzornika, a tada cieli elaborat ide visokoj vradi na potvrdu.

Prema ovoj novčanoj procieni, koja se obavlja po visokovladnoj naredbi od 4. prosinca 1892. br. 57481. u formi skrižaljke, razvrstajuć od svakoga procienjenoga stabla dužinu za ciepku gradju, za tvorivnu gradju i drvo za podvlake te ogrev, koji se sortimenti posebice novčano procjenjuju, razpiše se u novinah javna dražba sa ipismenimi ponudami, koju na ustavljeni dan rukovodi osobno kr. kot predstojnik i o čemu se odmah zapisnik sastavi, te proglaši dostalcem nudioc najvećeg iznosa, i to uvjetovno, jer vriedi obvezatnost za urbar. obćinu istom od dana odobrenja po visokoj kr. zemalj. vradi, kojoj je na volji uspjeh i dokinuti. Po tom sledi doznaka i izradba stabala, nakon što je dostačac položio kupovinu.

Iz navedenoga postupka se razabire, da šumari ne prodavaju šuma da zasluže više putnine i da njihove prociene ne glase onako, kako trgovacke ponude i kako se trgovcem hoće!!! Moram ovdje još iztaknut, da je razlika u uspjehu dražbe uvek za 30% viša ili manja od prociene, što ne znani pisac tvrdi — neosnovana. Razlika je doduše uvek njeka, ali ne tako velika, te je riedak slučaj, da uspjeh dražbe ne prekorači procienu, a i visoka vrla neće nikada potvrditi uspjeha, ako nije jednak ili veći od procene; jeli dakle vlastnik šume time što prikraćen?

Jedan od najglavnijih razloga o neuspjesih dražbe leži i u tom, što se ciene za istu vrst drva upotriebljuju jednake za sve šumske prediele, ležali oni neposredno uz cestu ili željezničku prugu, ili bili oni udaljeni od željeznice 10—20 kilometara u brdskom predjelu. Naravno je dakle, da će trgovac za željezničkoj postaji bliži predjel i preko procene puno veću ponudu staviti kod dražbe, dočim za onu drugu, neće niti koliko prociena glasi; jer mora računati sa izvoznimi troškovima.

Pridoda li se tome još i starost naših cienikâ, onda je pojmljivo zašto je uspjeh dražbe od prociene različitiji.

Nu i toj se je manjkavosti doskočilo u županiji varaždinskoj preradbom starih cienika šumskih proizvoda, koli prema mjestnim odnošajem, tržištnim cienam, toli prema uzsliedivšim promjenam prometnih sredstva i t. d.

Još mi preostaje navesti, sve prodaje stabala kroz prošlo pet-godište u mojem šumsko-upravnem kotaru, te iztaknuti kako se je sa dobivenim novcama razpolagalo i u koje svrhe.

Godine 1891., prodalo se je oblastno 440 hrastovih stabala sa pašnjaka urbarske obćine Sv. Petar za svotu od 7550 forinti, od koje je svote kupljeno uslied zaključka iste obćine i uslied predhodnog odobrenja visoke kr. zemalj. vlade, 35 jutara mlade 25—50 godišnje bukove šume, za svotu od 5000 forinti, dočim je ostatak od 2550 for. kamatonosno uložen u kr. hrv.-slav. zemaljsku blagajnu, kao nepotrošiva šumska glavnica.

Iste godine prodala je urb. obćina Apatija sa svoga pašnjaka 329 hrastovih stabala za svotu od 6350 for., kojoj su svoti sami urb. ovlaštenici pridodali iznos od 650 for. tako, da su za svotu od 7000 for. kupili 62 katastralna jutra mlade 24—30 godinah stare šume u brdskom položaju od povjerbine kneza Bathyan-a.

Godine 1892. prodalo se je oblastno 1560 hrastovih i briestovih stabala sa pašnjaka urbar. obćine Slokovec, koji su procijenjeni bili na 18 hiljada i njekoliko stotina forintih, a dražbom je polučeno 20.009 for. Nakon izradbe stabala podijeljena je površina od 30 jutara tog pašnjaka medju ovlaštenike, prema njihovom selištnom posjedu i pretvorena u oranici.

Od novaca pak, kupljeno im je 120 jutara krasne 40—60 godinah stare šume za svotu od 12000 forintih; dočim je ostatak od 7000 for. kamatonosno uložen, kao nepotrošiva šumska glavnica, kod vis. kr. zem. vlade, od koje koncem svakog polugodišta dobivaju kamate, iz kojih podmiruju sve obćinske potreboće. I tako ova urbar. obćina posjeduje sada

153 jutra šume (33 jutra što je prije imala); 20 jutara više oranice i 7000 for. gotovine.

U godini 1895. prodano bje sa pašnjaka urb. obćine Imbriovec 1997 hrastovih i briestovih stabala za svotu od 24600 for. a procijenjena bijahu na 20.825 for.

Od ove svote sklopljena je pogodba za kup šume od 52 jutra za svotu od 12.000 for sa presviet. gosp. Imbrom barunom Inkey-em, koja je pogodba podastrta vis. kr. zemalj. vlasti na visoko odobrenje. Odobrili visoka vlada i taj kup, tada će se povećati posjed i ove zemljишne zajednice za 52 jutra i imati će još gotovinu od nepotrošive šumske glavnice od preko 12000 for.

Iz navedenih primjera razabratiti se dade, da se je posjed zemljишnih zajednica u području kotara ludbrežkog kroz zadnje 4 godine povisio za preko 270 katastralnih jutara šume, a razpolazu još sa gotovinom od 22140 forintih!

Eto vidite ne znani gospodine ovakav je postupak svuda jednoličan, a šumari ne prodaju šume, da zasluže više putnine, nego o tom odlučuju na zaključak zajednica nadležne oblasti, kojima na srdu leži skrb oko podignuća dobrobiti i blagostanja narodnjeg.

Na tvrdnju pisca «da se šume sjeku onako **«od oka»**, po nekakvih gospodarstvenih osnovah **«od reda»** izjaviti mi je, da su obstojeće gospodarstvene osnove izradjene po strukovnjacih, odobrene po visokoj kr. zemalj. vlasti u godini 1876. do 1880., pa premda u istim osnovamima po koja mana i premda ne odgovaraju današnjem zahtjevu šumarske znanosti, to su ipak šume u toliko sačuvane, da će se preradbom i nadopunjnjem tih starih osnovah, uslijed organizacije šumarske uprave kod političkih oblasti, moći zavesti potrajno šumarenje i time obezbiediti ovlaštenikom potreboće na ogrievnom i gradjevnom drvu.

Još mi preostaje odgovoriti na onu pišćevu:.... «u proizvodnji rezane robe, isto su tako naši šumari laici, iako će procijenjivati, neka idu u školu

trgovcu, jer im sadanja škola ništa ne valja». — Ovaj primjer što će navesti najbolje karakteriše vježbu i znanje trgovačkih «Bestelltera», što ih namaza uzor stavlja, i na koje se trgovci oslanjaju kod stavljanja ponuda. Jedan šumski dio bio je procijenjen na 18000 for., te je jedan trgovac dakako oslonom na procijenu svoga Bestelltera ponudu stavio izpod izklične cijene sa 15000 for., drugi je stavio sa 17000 for., treći pako sa 20000 for. te je ostao dostalcem. Poslije je ovaj dostalac prodao tu šumu jednoj tvrdki za 24000 forinti, i tako dobio čistih 4000 for., ali znadete li iz kojeg razloga je ova tvrdka platila toliko? s razloga toga, što je ugovorom obvezana bila staviti na tržiste ugovorenu količinu izradjene robe do ustanovljenoga roka, jer joj inače propade jamčevina od više hiljada forinti.

Svakako je toj tvrdeći bolje, da izgubi nješto na drvu, nego da joj propade jamčevina od njekoliko hiljada forinti više. Ovakovi su slučajevi najobičniji u našem trgovačkom svjetu, a od tuda, kao i od okolnosti, da bogatiji trgovac gleda slabijega potisnuti iz trgovine, sliede i vidaju se razlike u uspjehu dražbe.

Završujući, nadam se, da će i druga gg. šumari ustati na obranu ugleda i časti svoje, proti ovakovim neopravdanim napadajem.

S. Bellamaric,
kr. kot. šumar.

LISTAK.

Osobne viesti.

Odlikovanja. Njegovo cesarsko i kraljevsko apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 30. ožujka 1896. u priznanje zasluga, stečenih oko šumskoga gospodarstva, premilostivo podieliti Vilimu Mülleru, šumskomu nadzorniku virovitičke gospoštije kneza Schaumburg-Lippe-a, i Antunu Korabu, šumarniku vukovarske

gospoštije grofa Eltza zlatni krst za zasluge s krunom, te Bogoslavu Hajeku, nadšumaru križevačke imovne obćine, zlatni krst za zasluge.

Imenovanja. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati kr. kot. šumara II. razreda Milana Gjurekovića, kr. šumarskim pristavam, a c. kr. šum. vježbenika Stevana Petrovića, kr. šum. vježbenikom kod šumarskoga odsjeka kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade odjela za unutarnje poslove, zatim obćinskoga šumara Ferdu Biškupe, kr. kot. šumarom II. razreda kod kr. kot. oblasti u Dugom-selu sa sustavnimi berivi

Dodijeljen je na službovanje kr. žup. nadzornik Marino conte de Bona šumarskomu odsjeku kr. zem. vlade, dočim poslove šumarskoga izvjestitelja kod kr. županijske oblasti u Ogulinu objavlja toj oblasti na službovanje dodijeljeni kr. kot. šumar I. razreda Antun Kern.

Premješteni su kr. šum. vježbenici: Bartol Pleško od kr. žup. oblasti u Gospiću, kr. kot. oblasti u Zagrebu i Dušan Veiner od šumarskoga odsjeka kr. zem. vlade kr. županijskoj oblasti u Gospiću.

Njegova Preuzvišenost g. kr. ug. ministar za poljodjelstvo imenovao je šumske kandidate Ottona Nytraya, Nikolu Nevitzkija i Julija Földvarya šumarom godišnjom plaćom od 700 for., šumarskog vježbenika Rudolfa Scustera šumarskim kandidatom teh. dnevničare Julija Szenizkija i Dragutina Lahnera šum. vježbenikom, odnosno promaknuo je šumara Dragutina Polačeka i Aleksandra pl. Kaysera u plaću od godišnjih 900 for. i šumara Julija Morvya, Ivana Marianya i Petra Vukovića u plaću od godišnjih 800 for.

U području kr. nadšumarskoga ureda u Vinkovcima imenovan je šumarskim kandidatom R. Hajdu dosadanji vježbenik. Tehnički dnevničar A. Guary imenovan je kr. šum. vježbenikom. U viši plaćevni razred promaknut je Hinko Střasak, nadšumar-taksator, Gustav Ridler upravljajući nadšumar i Pavao Dianovsky upravljajući šumar.

† **Mijo Radošević stari.** U visokoj starosti umro je na 26. ožujka t. g. Mijo Radošević, drvotržac, dugo-godišnji član »šumarskoga društva« i otac šumarnika M. Radoševića. Sva starija šumarska generacija poznavala je odličnog poštenjaka, te su ga svi okolišni šumari, koji su s njime u doticaj dolazili zvali »naš stari«, odlikujući time nemalo staroga kremenjaka.

On je spadao medju najstarije trgovce gorskoga kraja; temeljito se je razumio u ugljenjarenje, tesanje, ručno rezanje i rezanje na vodi, baveći

se svimi timi proizvodi u veliko, te je kao takav krčio staze mlađim trgovcima. Ne ima valjda komadića šume u fužinskoj, čabarskoj, Thurn-Taxovojo gospoštiji, kojega on nije svojima očima pregledao. Shvaćajući dobro, od koje su važnosti šumski izvozni putevi, sam ih je pravio i tracirao, ali za to je i bio u stanju dovesti u Bakar ili u Rieku 40 met. dugu omoriku — jarbol — u težini od 100 mz., a bez najmanje ozlede. Znajući, koliko je ljubio šumu i štovao šumarsko osoblje, želimo mu od srca: Pokoj Ti plemenitoj duši!

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Mittheilungen aus dem forstlichen Versuchswesen Österreichs. XVIII. svezak. Die Aestung des Laubholzes insbesondere der Eiche. Von Gust. Hempel. Na ovu čemo se knjigu, bude li nam moguće u svoje vrieme osvrnuti.

Anleitung zum Fischen in Waldgewässern. Von Dr. I. v. Staudinger. Mk. 150.

Statistische Nachweisungen aus der Forstverwaltung des Grossherzogtums Baden für das Jahr 1894. XVII. Jahrgang.

Sa drvarskog tržišta.

Izvoz francuzkih dužica via Rieka u mjesecu veljači 1896.

Izveženo je u Bordeaux	1,807.561 kom.
» » » Cette	580.864 »
» » » Marseille	270.641 »
» » » Tunis	20.597 »
» » » Krf	1.109 »
» » » Italiju	117.941 »
Ukupno	2,798.713 kom.

Izvoz francuzkih dužica via Trst u mjesecu veljači 1896.

Izveženo je u Bordeaux	644.251 kom.
» » » Marseile	211.192 »
» » » Krf	4.010 »
» » » Italiju	45.209 »
Ukupno	904.622 kom.

Sveukupni izvoz u mjesecu veljači 3,703 375 kom.

Dovoz francezkih dužica u Trst tečajem mjeseca veljače 1896.

Putem Metkovića	400.000 kom.
» Rieke	20.000 »
» Trnove	20.000 »
» Broda	12.000 »
» Siska	8.000 »
» Novoga	4.000 »
Sveukupan dovoz	464.000 kom.

Različite viesti.

Uspjeh proljetne pašarinske dražbe. Na 16. ožujka t. g. obdržavana je kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcib dražba na ljetnu pašarinu, koja traje do 15. rujna, dočim se zimska paša, odnosno žirovina izdaje u rujnu i traje do 15. ožujka. Prema tomu traje svaka po šest mjeseci. Dražbovano je u svemu 40 srezova sa površinom od 37.448 jutara, sa ukupnom procjenom od 8187 for. Od spomenute površine odpada 14.534 rali na mladu hrastovu šumu (30—60 godišnju), a 22.814 rali na staru šumu. Od ove potonje površine odpada na bukove sastojine 10.850, a na hrastove 11.964 rali Uspjeh dražbe ne može se nazvati povoljnijm. jer je prodano samo 20 srezova, i za iste dobivena zakupnina od 4272 for. 72 nvč., dočim je druga polovica srezova sa procjenom od 4411 for. ostala za sada neprodana, nu ima nade, da će se naknadno još nekoliko srezova moći unovčiti. Zakupnua iznaša po rali kod mlade šume circa 21 nvč., kod bukove 6 nvč., a kod stare hrastove 30—40 nvč. Dohodak pašarine biva nestajanjem starih hrastovih sastojina sve to manji, jer kako je poznato, ne ima niti u bukovoj brdskoj šumi, niti u mladih gustih hrasticih malo ne nikakove paše. Najbolje unovčenje pokazuju oni srezovi u kojima ima velikih čistina, i oni, koji leže u obćinama, koje ne imaju vlastitih pašnjaka.

Ogromni hrastovi. Akoprem milenijska izložba jošte nije otvorena i akoprem izložbeni predmeti još ni stigli nisu na svoje odredište, to već sada možemo reći, da će šumarski odjel te izložbe biti tako bogato snabdjeven šumskim izložcima iz naše domovine, kao što valjda ni na jednoj izložbi nije bio. Ovdje nam nije zadaća, da opisujemo sve te predmete, jer toj ćemo dužnosti — nadamo se — u svoje vrieme udovoljiti, nego smo samo slobodni upozoriti na nekoliko predmeta, kojih — ako se ne varam — na ni jednoj izložbi u Austro-Ugarskoj monarkiji nije bilo. Mislim naime, da će pozornost sviju šumara obratiti na se

dva hrasta u duljini od 26 metara bez grane, sa kockovnim sadržajem od kakovih 15 m^3 i težinom od 140—150. mz. Ti hrastovi polaze iz šuma kr. drž. žumskog erara, te je poduzetnik H. Neuhaus trebao 20 bivola i 16 konja, da ih iz šume do kolodvora — circa 4 klm. — i to u tri dana izvuče. Naravski, da su bila potrebna veoma skupa dizala, koja su te kolose na vagone digli. Da se kora ni najmanje ne oštetiti, omotani su hrastovi u šaš, preko šaša pribijene su letve a ove opet opasane sa željeznimi obruči. Tako obućeni i pruženi duljinom preko četiri vagona odputovali su u Budapeštu. Drugi izložak za koga takodjer mislimo, da je vanredan, jeste šest (6) hrastovih kocaka od 1 m. visine, 1 m. širine i 1 m. duljine, dakle sa kubičnim sadržajem od 1 m^3 . Kocke su od posve zdravih hrastova, bez bieli, ostrobridno izpiljene na pilani Tüköry i Krafft u Vrbanji. Da su te kocke sbilja nešto vanrednoga, razabradiće se istom onda, kada spomenem, da su za iste bili nužni hrastovi od 180 cm. debljine i k tomu naravski posve zdravi. Takovih hrastova nije se moglo naći u nijednom državnom srežu bivšeg brodskog okružja; hrastova bilo je i deblji, ali niesu bili posve zdravi. Onih šest kocaka izradjeno je u Javićkoj gredi, srežu kr. šumarije Raićke, u bivšem Gradiškom okružju, a hrastovi iz kojih su proizvedeni, bili su u poprsnoj visini 230 cm. debeli.

Osim tih hrastova i kocaka izložiti će državna šumarska uprava iz šuma Hrvatske i Slavonije još množinu koje ciepane, koje piljene robe, a ako smo dobro obavješteni, biti će na izložbi i koljeba sa družtvom šumskih radnika, koji će izradbu dužice i bačvarske gradje ad oculos demonstrirati. Koliko smo do sada saznati mogli, biti će hrvatsko-slavonsko šumarstvo na milenijskoj izložbi dostojno zastupano. J. K.

Kožišekova promjerka. Šumski upravitelj Antun Kožišek sastavio je promjerku na kojoj se odmah kockovni sadržaj dotičnoga stabla odčitati može. Promjerka je tako napravljena, da je na desnom, pomicnom kraku pričvršćen pretinac u obliku knjige, taj pretinac sadržaje u sebi kockovne tabele za stabla od 2—25 m. duljine i do 60 cm. debljine. Kod mjerenja izadje iz pretinca ona tabela, koja dotičnoj debljini odgovara tako da se kockovni sadržaj s mjesta odčitati može. Budući, da rečene promjerke niesmo još vidjeli, niti s njome radili, ne možemo o shodnosti iste ništa izjaviti. Nu koliko od sama sebe proizlazi, moći će se ta promjerka jedino kod ležećih okrugljaka s uspjehom upotrebiti, nu i tu se mora iztaknuti, da ni za trgovce, ni za šumara ne ima никакove svrhe ako momentano saznaju kockovni sadržaj pojedinog stabla, nego obično valja stotine i tisuće okrugljaka kubicirati, — pa budući da i kod Kožišekove promjerke treba jedan, koji mjeri, i jedan, koji odčitanu kubaturu u zapisnik bilježi, tada se može punim pravom pitati, da li je prištendnja vremena na taj način sbilja tolika, da bi se izplatilo

se svimi na pustiti puno točniju kubaturu po dosadanjem načinu iz kubičnih tabela (Presslerovih)? Pošto Kožišekova promjerka samo dva decimala ima, to se za skupocieni lies već ne može upotrebiti. Što se pako tiče mjerena stojećih stabala — prigodom procene na panju — to nam rečena promjerka ne može ni veću ni manju uslugu učiniti od svake druge obične promjerke.

J. K.

Urod žira godine 1896. U dolnjim posavskim šumama (Vinkovce—Mitrovica) urođio je žir mjestimice obilno, a osim toga bio je izvrstne kakvoće. Uprava kr. nadšumarskoga ureda u Vinkovcima ubrala je ukupno 3943 hl. Od te zalihe odpremljeno je kr. ug. šumskim oblastim u listopadu 1895. za ogoj 2727 hl., a ostatak od 1215 hl. prezimljeno je. Za domaće kulture upotrebljeno je 677 hl. Pojedince potrošeno je:

kod kr. šumarije u Jasenovcu	75	hl.
» » » Lipovljanih	172	»
» » » Raiću	100	»
» » » Nova Gradiška	20	»
» » » Županje	25	»
» » » Vrbanje	170	»
» » » Nemce	30	»
» » » Morović	34	»
» » » Jamina	151	»

S tom množinom žira zasadjeno je, odnosno popravljeno u svemu 257 jutara šumišta. Te ogojne radnje, zatim kopanje šamca u duljini od 34.047 metara stajale su ukupno 6631 for. Preostavša zaliha od 1215 hl. prezimljena je i to na taj način, da se je žir složio u 40 cm. duboku jamu, zatim pokrio slamom i nabacao zemljom.

Preko svega toga podigao se slamljati krov u obliku trokuta, da ne može kiša do žira. Za liepih dana se je žir prozračivao otvorivši jedna i druga vrata krova i odgaliv na više mjestu zemlju i slamu, kojom je žir pokriven bio. Na taj način je žir izvrstno prezimljen, te se je već oko 10. ožujka počeo razasiliti; u Ugarsku je poslano drž. šumskim uredom 744 hl., dočim je na vlastite kulture, koje bi se inače tek u jeseni ove godine izvele, upotrebljeno 471 hl.

Trošak odpremljenog žira iznašao je po hl. 1·30—1·40 for., od toga odpada poprično 80 nvč., na branje, a ostalo na manipulaciju: dovoz, pregrtanje, prezimovanje itd. Vreće à hl. koštale su po komadu 30 nvč., tako da je sveukupni trošak jednog hl. žira stavljenog na najbližu željezničku postaju iznašao for. 1·40—1·80 dočim je težina 1 hl. poprično 75 klg. vagala.

Napokon ću spomenuti i tu dosta zanimivu činjenicu, da doljnopošavski (vinkovački) i gornjo-pošavski (gradiški) hrastici riedko kada

jedne te iste godine žirom urode, nego izmjenice: jedne godine doljni, druge godine gornji. A ipak je udaljenost posve neznatna, a klimatični i stojbinski odnošaji mal' ne isti. To u ostalom nije samo kod uroda hrastika, nego i kod inog voća, poimce pako kod šljiva. J. K.

Dohodak za lov i za ribolov. U području nadšumarskoga ureda u Vinkoveih iznašao je u godini 1895. dohodak za lov 76 for, dočim je za ribolov dobiveno 1131 for. Što se lova tiče — koji je ograničen na državne šume — to se isti niti ne iznaša na dražbu, nego je prepusten upravnому šumarskomu osoblju uz gore navedenu zakupninu. Ribarenje daje se usuprot dražbenim putem na 1—3 godišnji zakup. Najunosniji su neki pritoci Save, kao: Veliki i Mali Strug, Trebeš i t. d., zatim nekoje oveće močvare, kojimi hrastove šume obiluju. Dočim u spomenutim Savskim pritocima ima i finije ribe, kao smudjeva, velikih šarana, to u močvarama nalazimo samo štuka, karasa, bielica i sitnih šarančića. Ove zadnje ne dolaze u trgovinu, nego ih obližnji seljaci za svoju porabu hvataju. Bilo bi svakako zanimivo znati, koliko iznaša u Hrvatskoj i Slavoniji sveukupni dohodak za lov, a koliko za ribolov.

Vesti zemaljskog izložbenog odbora.

Zemaljski izložbeni odbor. U gradskoj vjećnici sastao se je dne 24. o. mj. zem. izložbeni odbor u skupnu sjednicu, kojoj je eksekutivni izložbeni odbor podnio svoja izvješća o dosadanju svojem pripravnom radu, o mjerah u pogledu čuvanja i sigurnosti izložbenih predmeta, o sastavku izložbenog kataloga i o posredovanju kod prodaje izložbenih predmeta. Sjednici kojoj je prisustvovao veliki broj članova odbora predsjedavao je predsjednik zemaljskog izložbenog odbora, veliki župan dr. Nikola pl. Jurković.

Izvješće eksekutivnog odbora o pripravnom radu konstatuje, da će glasom prispjelih prijavnica i djelomice već odpremljenih predmeta sve grane kulturnoga i gospodarstvenoga života kraljevinah Hrvatske i Slavonije sjajno zastupane biti; razvija zatim sliku o smještenju svake pojedine izložbene skupine u paviljonih i naglašuje, da su sve radnje, izim željezne kontruške umjetničkog paviljona izvedene po domaćih poduzetnicih i obrtnicih.

Glede čuvanja i sigurnosti izložbenih predmetih navadja izvješće eks. odbora, da je predsjedništvo odredilo shodne mјere, kako će Izložbeni predmeti biti podpuno sigurni proti požaru, provali i kradji; u tu svrhu osigurani su svi predmeti proti požaru u podpunoj svojoj vrednosti, za

nadzor namješteni su kr. zemaljski činovnici, za čuvanje dodieljeni kr. podvornici u potrebnom broju; oko izložbenih sgrada stražiti će pouzdani pazitelji, oko umjetničkog paviljona noćna vojnička straža. Paviljoni otvarati i zatvarati će se u prisutnosti odgovornih nadzornika; ob noći biti će električno razsvjetljeni, a noćna straža dokazati ima svoju prisutnost i budnost na kontrolnih ura. Svaki pojedini predmet inventirati će se na posebnom temeljnem listu, a o prodajah voditi točan račun.

Posebni katalog za hrv.-slav. odjel, izdati će se u hrvatskom, magjarskom, francuzkom i njemačkom jeziku, na istih jezicim tiskati će se i katalog ugarskog odjela.

U interesu izložiteljih povjereni je posredovanje kod prodaje izložbenih predmeta hrv. dioničarskom trgovacu u Zagrebu.

Sva ova izvješća primila je sjednica odobrenjem do znanja.

Konačno priobčio je predsjednik, da će se izložba svečano otvoriti dne 2. svibnja t. g. u prisustvu Njeg. Veličanstva, koje će naš umjetnički paviljon odlikovati previšnjim svojim posjetom. Članovi odbora dobiti će k svečanosti otvorenja pozivnice i ulaznice.

Pošto je time dnevni red bio izerpljen, zaključi predsjednik sjednicu.

S i t n i c e .

Volumen omorikovih četinja. Šumski nadsavjetnik J. Friedrich u Mariabrunu preuzeo je u tamošnjem zavodu za šumske pokušaje, da ustanovi volumen omorikovih četinja. U tu svrhu upotrebio je 101 omorikovo stablo u debljini od 13—48 cm. prsne visine. Volumen je ustanovljen ksylometričnom metodom, tako da su dotična stabla najprije skupa sa iglama, a za tim posle osam mjesec, nakon sto su četinje opale, bez istih ksylometrom odvagnuta. Prema tima izražavanjima iznala volumen četinja napram volumenu celoga stabla popriječno 6-59% a napram volumenu grunja 53-92%. Dakako da ta izražavanja nisu ni iz daleka podpuna, jer stojbina, starost, sklop i mnoge ine okolnosti uplivaju na to razmjerje u toliko, da se točno pravilo neće valjda nikada moći postaviti. Izraživalac J. Friedrich veli, da se punim pravom može od šumskih pokušališta tražiti, da pronadju, kojim dielom participiraju četinje na volumenu dotičnog stabla? Nu dok mi učeni gospodin izraživalac ne dokaže u koju praktičnu svrhu će ta toliku skupocjena i tegotna izražavanja služiti, dotle ja ne mogu vjerovati u opravdanost onoga pitanja.

J. K.

*

Odpremanje živih zeceva. U južnim krajevima, u Italiji i Francuskoj ne narastu zecevi nikad kao u sjevernim predjelima. Maksimalna težina zeceva ne prekoračuje 3 klg. Radi osvježenja krvi dobavljuju se zecevi iz Austrije i Česke, a tu dobavu preuzeo je trgovac sa životinjama u Beču K. Gudera. Hvatanje živih zeceva biva sa mrežama, s kojima se obkoli jedan dio lovišta; zecevi potjerani hajkačima upletu se u mreže, na što ih u tu svrhu postavljeni radnici pohvataju i u vreće — sve dva po dva povežu. Nakon što taj lov dovršen bude, pospremaju se zecevi u škrinje, tako da svaki zec dobije posebni pretinac. Tako spremljeni zecevi voze se sa lovišta ravno na kolodvor, te su već sutradan u svojoj novoj domovini, kamo većinom svi »sretno i veselo« prispiju. Rečeni K. Gudera plaća vlastnicima lovišta za svakog živog zeca čistih 2 for. 50 nč., pošto troškove hvatanja, mreže i t. d., on sam podmiruje. Polag iskustva Guderinog može se zaključiti, da u obče ima više zečica, nego li zekana.

Požar. Na 19. ožujka t. g. planuo je prizemni požar u zabrani državnoga sreza Deš broj 15, te se razširio preko 200 jutara. Pošto je tlo još ponešto vlažno bilo, nije šteta, koliko se za sada prosuditi može, velika. Kako je požar nastao, nije se moglo dokazati, ugašen je pako pomoću žitelja sela Otoka.

Milenijska stabla. Medju ostalimi svečanostmi i spomenici, kojimi se milenijska godina proslaviti kani, jesu i stabla, koja će se u slavu toga dana zasaditi. U tu svrhu izdana je naredba, koja svim državnim šumskim oblastim nalaže, da zasade kod svih državnih stanova kao pojedina stabla, tako i grupe. U tu svrhu upotrebiti će se svakovrstno drveće, ne samo šumsko, nego i voće.

Željeznicu Novska-Dugoselo. Kako čitamo u dnevnih listovih, započeti će se ovoga proljeća sa gradnjom željeznice Novska-Dugoselo. Ta pruga jeste ogrank kr. ug. državne željeznice Brod-Sunja te će polazeći iz Novske imati priključak pakračkoj željeznici i to u Banovojjarugi. Odtuda će većim dielom prolaziti bjelovarskom županijom, te otvoriti prometu ne samo Moslavинu, nego i druge šum. predjele.

Uspjeh dražbe kod otočke imovne obćine.

Kod dražbe na 11. ožujka t. g. dostao je sječu Crno jezero 5350 jelovih stabala Gajo Murgić iz Otočca kubični metar surovine po 3 for. 15 nvč. Sječinu Marković rudine 4500 jelovih stabala dostaо je isti trgovac sa 3 for. 05 nvč. kbmt.

Sjećinu Brušljan dostao je drvotržac Vladimir Olivieri iz Senja i to bukovo tehničko drvo sa 4 for. 05 nvč. kbmtr. surovine — ogrievno pak drvo sa 1 for. 40 nvč. i 1 for. 20 nvč. po prostornom metru na panju.

Konačno je sjećinu Jelovac-Apatišan 6000 jelovih stabala dostala tvrdka Vidmar i Rogić iz Sv. Jurja sa 3 for. 42 nvč. po kubičnom metru surovine.

Zaključni račun

mirovinske zadruge lugara II. banske imovne obćine u Petrinji za godinu 1895.

Početni blagajnički ostatak sa 1. siječnjem 1895. = 5876 for. 75 nč.
Tečajem godine 1895. unišlo:

Redovitog prinosa 285 for. 94 nč.

Redovne globe 20 » 50 »

Kamata od glavnice 395 » 81 » 702 for. 25 nč.

Stanje koncem gooine 6579 for. — nč.

Ova glavnica sastoji iz;

4% hrv. slav. zemljorazteretnicah 3500 for. — nč.

dočim je ostatak od 3079 » — »

uložen u petrinjsko štedovno i predujmovno društvo 1. obće činovničke zadruge a. u. monarkije uz 7% kamate.

Mirovinska zaklada lugara 2. banske imovne obćine.

U Petrinji, dne 31. prosinca 1895.

V. Benak,
predsjednik.

Ugrenović,
blagajnik.

Zaključni račun.

lugarske mirovinske zaklade sbara lugara imovne obćine
ogulinske za god. 1895.

Tek. broj	A. Primatak	ugotovom novcu		u efektih		Opazka
		for.	nč	for.	nč.	
1	Blagajnički ostatak koncem godine 1894.	—	—	9326	90	
2	Doprinos imovne obćine u lugarsku mirovinsku zakladu	520	—	—	—	
3	Doprinos lugara u lugarsku mirovinsku zakladu godine 1895.	471	60	—	—	
	Iznos	991	60	9326	90	

Tek. broj	A. P r i m i t a k	u gotovom novcu		u efektih		Opazka
		for.	nč.	for.	nč.	
	Prenos	991	60	9326	90	
4	Povraćeni zajmovi i kamati od posudjenih glavnica	207	02	—	—	
5	Globe plaćene po lugarskom osoblju	21	—	—	—	
6	Iz ogulinske štedionice podignuto u gotovom	300	—	—	—	
7	Kamati zaračunati kod Ogulinske štedionice	—	—	246	18	
8	Kamati kod prve hrv. štedionice u Zagrebu	—	—	131	93	
9	Pozajmljeno iz lugarske zaklade Grabušku 300 for. Stipetiću 50 for.	—	—	350	—	
10	Nabavljeni vrednostni papiri	—	—	797	37	
	Ukupno	1519	62	1525	48	
	Sveukupni primitak god. 1895.	1519	62	10852	38	
	 B. I z d a t a k .					
11	Za nabavljene vrednostne papiere plaćeno	797	37	—	—	
12	Mirovine Sedlaru, Vujnovićki i Stipanovićki plaćene	279	84	—	—	
13	Putni troškovi odbornikom lugarskog sabora plaćeni	11	—	—	—	
14	Pozajmljeno uz hipotekarnu sigurnost	350	—	—	—	
15	Povraćene izplaćene privatne obveznike	—	—	500	—	
16	Izdana Ogulinskoj štedionici uložna knjižica (podignut gotov novac)	—	—	300	—	
	Ukupni izdatak god. 1895.	1438	21	800	—	
	Uzporediv primitak sa izdatkom Pokazuje se koncem god. 1895. blagajnički ostatak	1519	62	10852	38	primit. izdatak
		1438	21	800	—	
		81	41	10052	38	
	 Slovom osamdeset i jedan forint 41 nč u gotovom novcu i deset hiljada petdeset i dva forinta 38 nč u vrednostnih papirih koji se sastoje iz sljedećih efekta i to :					
	Jedna uložna knjiga Ogulinske štedionice broj 724 glaseća na	—	—	1064	63	
	Dve uložne knjige prve hrv. štedionice u Zagrebu broj 78614 i 78765 glaseće na	—	—	8487	75	
	Tri privatne obveznice glaseće na	—	—	500	—	
	Ukupno	—	—	10053	38	

U Ogulinu, dne 20. veljače 1896.

Predsjednik:
Mijo Zobundžija.

Tajnik:
Josip Lončarić.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Izpod Kleka. Osvit na šumarske, trgovačke, lovačke prilike i neprilike.</i> Piše J. Z.	165—170
<i>Zemljistene zajednice u Banovini, obzirom na šumsko-gospodarstvene prilike.</i> Piše V. Benak.	170—179
<i>Da li je opravdano, da se šumske štete prosuđuju u odsutnosti pri- javitelja?</i> Piše Stankovečki.	180—182
<i>O podcvjetkivanju drveća.</i> Piše J. E.	183—184
<i>Šumarska praksa. Odgovor piscu Hrvatske domovine u br. 32. t. g.</i> Piše S. Bellamarić kr. kot. šumar.	185—192
<i>Listak. Osobne viesti: Odlikovanja. — Imenovanje. — † Mijo Radošević str.</i>	192—194
<i>Šumarsko i gospodarsko knjižtvo:</i>	194
<i>Sa drvarskog tržišta: Izvoz i dovoz francuzkih dužica.</i>	194—195
<i>Različite viesti: Uspjeh proljetne pašarinske dražbe. — Ogromni hrastovi. — Kožišekova promjerka. — Urod žira godine 1896. — Dohodak za lov i za ribolov.</i>	195—198
<i>Viesti zemaljskog izložbenog odbora: Zemaljski izložbeni odbor.</i>	198—199
<i>Sitnice: Volumen omorikovih četinja. — Odpremanje živih ze- ceva. — Požar. — Željeznica Novska-Dugoselo.</i>	199—200
<i>Uspjeh dražbe otočke imovne obćine:</i>	200—221
<i>Zaključni račun mirovinske zadruge lugara II. banske imovne obćine u Petrinji za godinu 1895.</i>	201
<i>Zaključni račun lugarske mirovinske zaklade sbara lugara imovne obćine ogulinske za godinu 1895.</i>	201—202

